

การบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Strategic Administration of Welfare School in Northern Area under The Bureau of Special Education

เบญจพร พุ่งสง*¹ วีรพันธ์ ศรีฤทธิ์² และ พรณวิชัย มนต์วีชรินทร์³

Benjaporn Thungsong^{1*} Weeraphan Siririth² and Pornpavit Monvucharin³

^{1,2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงใหม่

Department of Educational Administration, Graduate School, Chiangrai College

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) ข้อเสนอแนะการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยระดับสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 และทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยภาพรวม พบว่าด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.41) และด้านการควบคุมการประเมินกลยุทธ์มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.40) 2) ข้อเสนอแนะการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยภาพรวมควรสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการในโรงเรียนความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารเชิงกลยุทธ์ในโรงเรียนให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเท่าเทียมและผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคคลในหน่วยงานให้ยึดหลักความรู้ความสามารถและคุณธรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์, โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

Abstract

This research was aimed 1) to study about the level of status strategic administration of Welfare school in Northern area under the Bureau of Special Education, 2) to study the suggestion about strategic administration of Welfare school in Northern area under the Bureau of Special Education. The research samples were 250 school administrators and teachers of Welfare school in Northern area in academic year 2013. For the instrument was used the questionnaire with five-level scale included the level of status strategic administration which the reliability is 0.98, and the overall is 0.97. The statistics used in data analysis were Percentage (%) Mean ($\bar{X}$) and Standard deviation (S.D.).

* Corresponding author. Tel.: Mobile +66 (0)821913295

E-mail address: llipicel@gmail.com

The results showed that 1) the level of status strategic administration of Welfare school in Northern area under the Bureau of Special Education on all 4 sides. When considering in overall and each aspect were found high in all aspects ($X = 4.03$, $S.D. = 0.41$), 2) the suggestions about the strategic administration of Welfare school in Northern area under the Bureau of Special Education are the awareness of teacher and the assignment from school administrator. The awareness of teacher towards the important of participate in school management and also well-known in strategic administration each equally. The school administrator assigns each work and paper to the staff who exactly responsible in each it, in order to the most efficiency and effectiveness outcome.

Keywords: Strategic Administration, Welfare School

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก คำกล่าวที่ว่าการศึกษาคือชีวิต และชีวิตคือการศึกษา คำกล่าวเช่นนี้ยังคงเป็นความจริงอยู่ตลอดไป ชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดาเริ่มมีการศึกษาบ้างแล้ว การศึกษาของมนุษย์จะเริ่มอย่างจริงจังก็ต่อเมื่อชีวิตได้เริ่ม ลืมตาดูโลก และจะต้องศึกษาอยู่ตลอดไปจนกว่าชีวิตจะจาก โลกนี้ไป การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อบุคคล สังคม ประเทศ ชาติ และต่อโลกเป็นอย่างยิ่ง อาจจะกล่าวได้ว่า “ตราบโด ที่โลกยังมีมนุษย์ไม่สิ้นสุดการศึกษาต้องอาศัย” เหตุที่เป็นเช่น นี้เพราะมนุษย์ที่อาศัยโลกอยู่จะต้องอาศัยกระบวนการ การศึกษาสำหรับการพัฒนาตน เมื่อสมาชิกของสังคมได้ รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพแล้ว สังคมและประเทศชาติ รวมทั้งโลกด้วยก็จะได้รับการพัฒนาต่อไปด้วย [1]

ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เกี่ยวกับนโยบาย ด้านการศึกษา ตามสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวด 5 พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 วิสัยทัศน์หรือทิศทางการพัฒนาการศึกษาของไทย คุณลักษณะ ของคนไทยที่พึงประสงค์ สภาพแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของ สังคมไทยและสังคมโลก การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาศักยภาพตลอดจนถึงคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตลอดจนถึงระบบอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 มาตรา 15 และมาตรา 16 การ จัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สม บรูณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สนับสนุนให้ประชาชนได้ศึกษาเรียน รู้ทุกระบบ จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุไว้ในมาตรา 43 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน

ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะ ต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กล่าวเป็นความ นำของแผนว่า “รัฐมีหลักความเชื่อพื้นฐานว่า การศึกษาเป็น กระบวนการที่สำคัญยิ่งในการ พัฒนาค้นให้มีคุณภาพ และ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ที่จะมาถึง และเชื่อว่าการศึกษาที่จะเป็นไปในแนวทาง ที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศ จะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญ ก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย รัฐตระหนักว่าการจัดการศึกษา ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถสนองความต้องการในการ พัฒนาบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลง ไปอย่างรวดเร็วนั้นได้ดีเท่าที่ควร” [2]

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษา สงเคราะห์ เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้แก่บุคคล ที่รัฐจำเป็นต้อง ให้การศึกษาเป็นพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้เกิดความเสมอภาค ทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้หรือผู้เสียเปรียบทางการศึกษา ในลักษณะต่างๆ โดยอาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือ จัดรวมในโรงเรียนธรรมดาก็ได้ตามความเหมาะสม ในปี พ.ศ. 2496 กระทรวงศึกษาธิการประกาศจัดตั้งโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์แห่งแรก คือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ต่อมาได้มีการจัดตั้งโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ โดยมุ่งให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นกรณีพิเศษแก่เด็กด้อยโอกาสหรือ เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบากอันเนื่องมาจากครอบครัว ที่ประสบภัยปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมหรือปัญหาอื่น ๆ จนไม่สามารถเข้ารับการศึกษาศาสนสถานศึกษาปกติทั่วไปได้ ในช่วงเริ่มต้นของการจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จะเน้น ในเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ การเมือง ปัญหาทางสังคม ปัญหายาเสพติด ตามแนวตะเข็บชายแดน ไทยทุกด้าน เพื่อสร้างจิตสำนึกความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ

ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ปลุกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย ส่งเสริมวิชาชีพและสร้างภาวะผู้นำซึ่งประสบความสำเร็จ สามารถสร้างผู้นำในท้องถิ่นได้มากมาย นอกจากนี้ยังได้ดูแล เด็กยากจนเด็กเร่ร่อนเด็กชาวเล รวมทั้งบุตรผู้ป่วยเป็นโรค เรื้อน และเด็กที่มีความเสี่ยงในธุรกิจทางเพศ (โครงการเสมา พัฒนาชีวิต) ต่อมามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีบทบาทในการช่วยเหลือเด็กที่ประสบภัยธรรมชาติ โดยจัดตั้งรูปแบบโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และใช้ชื่อว่าโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศจัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 อำเภอ ทุกสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ประสบภัย โคลนถล่มน้ำท่วมที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้ประกาศ จัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เพิ่มขึ้นตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือการศึกษาเด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหา ต่าง ๆ ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคทัดเทียม เด็กทั่วไป จากเหตุการณ์ภัยธรณีพิบัติ (คลื่นสึนามิ) เมื่อ พ.ศ. 2548 พบว่ามี เด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาเป็นเด็กกำพร้า ยากจน ขาดผู้ปกครองอุปการะจำนวนมาก รัฐจึงได้มีการ ประกาศจัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 35 ถึง 38 ขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์สถานการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ จึงได้จัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39-43 ใน พ.ศ. 2549 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในเขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และ จังหวัดสงขลา กล่าวได้ว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นอกจาก จะมีบทบาทหลักในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส แล้ว ยังเป็นกลไกในการสร้างความมั่นคงและความเป็น เอกภาพให้กับคนในชาติแสดงถึงการพัฒนาศักยภาพของคน ไทยทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมทุกมิติ โรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับเด็ก ด้อยโอกาส 10 ประเภท และมีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำ สหศึกษา โดยรัฐจัดงบประมาณเงินอุดหนุน ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ทั้งหมด ในด้านจัดบริการ หอพัก อาหาร การรักษาพยาบาล เครื่องแต่งกายตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยผู้ ปกครองไม่เสียค่าใช้จ่าย [3]

นอกจากนี้โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ยังประสบปัญหา ในการพัฒนาบริหารเชิงกลยุทธ์ กล่าวคือ รัฐมีการควบคุม กำกับ กฎระเบียบ ทำให้โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ขาดความ คล่องตัวในการบริหารและการจัดการ รวมทั้งรูปแบบการ บริหารเชิงกลยุทธ์ โดยเจ้าของเป็นบุคคล ซึ่งบางครั้งขาดการ ทำแผนบริหารแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบทำให้การบริหาร ขาดคุณภาพ ตลอดจนค่าใช้จ่ายเงินเดือนครูไม่ได้จ่าย

ตามวุฒิ ทำให้ครูขาดแรงจูงใจในการทำงานอย่างตั้งใจและ ยังไม่ได้รับพัฒนาเพิ่มเติมด้านวิชาการวิชาชีพอย่างเต็มที่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ได้รับผลกระทบจึงต้องปรับตัว ให้อยู่ได้ ตลอดจนพัฒนาองค์กรให้เกิดศักยภาพและสามารถ แข่งขันในเวลาปัจจุบันได้ นอกจากนี้ ทำให้โรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ ต้องหาแนวทางรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ ให้เกิดประสิทธิภาพได้ในปัจจุบัน ซึ่งรูปแบบการบริหารเชิงกล ยุทธ์ ที่มีประสิทธิภาพนั้น เป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนา โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว การบริหารเชิงกลยุทธ์จึงมีความสำคัญและจำเป็นในการ พัฒนาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการการบริหารเชิงกลยุทธ์ สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคเหนือตอนบน ที่เหมาะสมเพื่อนำมาสู่ข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางสำหรับ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และนำยุทธศาสตร์สำหรับการ บริหารที่ได้รับในการพัฒนาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขต ภาคเหนือตอนบนให้มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ในโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารเชิงกลยุทธ์ ที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรของการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 17 โรงเรียน รวม 968 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในเขตภาคเหนือ ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 17 โรงเรียน จากตารางสำเร็จ ของเครซี่ และมอร์แกน โดยการสุ่มอย่างง่าย จากจำนวนทั้งหมด 968 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน เป็นแบบ ตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ เพื่อสอบถามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ จำนวน 4 ด้าน คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งแบบสอบถามแล้วผนึกใส่ซองส่งกลับมาให้ผู้วิจัยแล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ควรสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการในโรงเรียนให้มากขึ้น
- 2) ด้านการกำหนดกลยุทธ์พบว่า ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมในการบริหารเชิงกลยุทธ์ ในโรงเรียนด้านการจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานศึกษาเป็นต้นใน
- 3) ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเท่าเทียมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- 4) ด้านการควบคุมการประเมินกลยุทธ์ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคคลในหน่วยงานให้ยึดหลักความรู้ความสามารถและคุณธรรมเพื่อจะได้บุคคลที่มีคุณภาพมาปฏิบัติงานส่งผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพผลลัพธ์ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าเป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.2 ตำแหน่งครูผู้สอน ร้อยละ 79.6 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 58.0 และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานเป็นขนาดใหญ่ ร้อยละ 46.4

1.1 สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ ด้านการกำหนดกลยุทธ์พบว่า เมื่อพิจารณาภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การระบุแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ผลที่จะได้รับและการปฏิบัติที่ต้องเกิดขึ้นตามกลยุทธ์ของโรงเรียนอย่างชัดเจนรองลงมา คือ การกำหนดแนวทางในการดำเนินงานโดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพขององค์กรหากพบว่าสิ่งใดเป็นจุดอ่อนหรืออุปสรรคให้กำหนดกลยุทธ์แก้ไข สิ่งใดเป็นจุดแข็งหรือโอกาสให้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาและการระดมความคิดของผู้มีส่วนร่วมในการระดมบริการและผลผลิต โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับการบริการ และผลผลิตหลักที่โรงเรียนจะพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของวิสัยทัศน์ และข้อที่น้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของทางเลือกในแต่ละทาง แล้วเปรียบเทียบทางเลือกตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ผู้มีส่วนร่วมเห็นว่าดีที่สุด กำหนดเป็นกลยุทธ์

1.2 สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์พบว่า เมื่อพิจารณาภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การแต่งตั้งคณะทำงานและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน รองลงมา คือ การกำหนดปฏิทินการประเมินกลยุทธ์ ของโรงเรียน และ การให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโรงเรียน ที่วางไว้ตามปฏิทินปฏิบัติงาน และข้อที่น้อยที่สุด คือ การให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมระดมความคิดในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของโรงเรียน

1.3 สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ ด้านการควบคุมการประเมินกลยุทธ์พบว่า เมื่อพิจารณาภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การปรับปรุง แก้ไขกลยุทธ์ของโรงเรียนที่บกพร่องให้ดีขึ้น รองลงมา คือ การหาแนวทางปรับปรุงกลยุทธ์ของโรงเรียนร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศภาพรวมของโรงเรียน และข้อที่น้อยที่สุด คือ การกำหนดปฏิทินการประเมินกลยุทธ์ของโรงเรียน

1.4 สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ ในภาพโดยรวม 4 ด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ รองลงมา คือ ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและด้านการ

กำหนดกลยุทธ์ และข้อที่น้อยที่สุด คือ ด้านการควบคุมการประเมินกลยุทธ์

2. สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพบว่า เมื่อพิจารณาภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การวิเคราะห์ภารกิจที่โรงเรียนต้องปฏิบัติแล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญ รองลงมา คือ การวิเคราะห์โครงสร้างโรงเรียน และนโยบายของโรงเรียน และ การศึกษากฎหมาย นโยบาย ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียในการจัดการศึกษา และข้อที่น้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์ด้านการเมืองและกฎหมาย การปกครองในท้องถิ่น

จัดทำข้อมูลสารสนเทศภาพรวมของโรงเรียน และข้อที่น้อยที่สุด คือ การกำหนดปฏิทินการประเมินกลยุทธ์ของโรงเรียน

3. ข้อเสนอแนะการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือโดยภาพรวม 4 ด้าน 1) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ควรสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการในโรงเรียนให้มากขึ้น 2) ด้านการกำหนดกลยุทธ์พบว่า ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมในการบริหารเชิงกลยุทธ์ในโรงเรียนด้านการจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานศึกษาเป็นต้นใน 3) ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเท่าเทียมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 4) ด้านการควบคุมการประเมินกลยุทธ์ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคคลในหน่วยงานให้ยึดหลักความรู้ความสามารถและคุณธรรม เพื่อจะได้บุคคลที่มีคุณภาพมาปฏิบัติงานส่งผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพผลลัพธ์ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังต่อไปนี้ สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือ โดยภาพรวม 4 ด้าน เมื่อพิจารณาภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ รองลงมา คือ ด้านวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และด้านการกำหนดกลยุทธ์และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ การบริหารเชิงกลยุทธ์

ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีการรับรู้อยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่ต้องมีความรอบรู้ในเรื่องของการบริหารโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนจะต้องผ่านกระบวนการอบรมหลักสูตรเตรียมผู้บริหารโรงเรียนก่อนการเข้าสู่ตำแหน่ง และข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ข้อ 6 ได้กำหนดคุณสมบัติของ ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ใ้ว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีมาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยจะต้องมีความรู้ในเรื่องหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา นโยบายและการวางแผนการศึกษา การบริหารด้านวิชาการ การบริหารด้านธุรการ การเงิน การพัสดุ และอาคารสถานที่ การบริหารงานบุคคลการบริหารกิจการนักเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารการประชาสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ชุมชน คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนได้มีการศึกษาดูงาน การอบรม การสัมมนาในโอกาสต่าง ๆ และการได้เข้าประชุมประจำเดือนของผู้บริหารโรงเรียนทำให้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนในระดับต่าง ๆ อีกทั้งยังได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนทำให้มีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น และผู้บริหารโรงเรียนเองจะต้องศึกษา ใ้หาความรู้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อพัฒนาตนเองและได้บังคับบัญชาให้รู้ทันต่อสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในส่วนของครูผู้สอนนั้น เนื่องจากปัจจุบันข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ใ้ว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีมาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง จึงทำให้ครูผู้สอน จำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องของการบริหารโรงเรียน ประกอบกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ในโรงเรียนเป็นการบริหารที่มิจะต้องทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอกตลอดจนการวิเคราะห์ภารกิจและผลผลิตแล้วจึงนำเอาประเด็นต่าง ๆ มาเพื่อประเมินสถานภาพของโรงเรียนแล้วกำหนดเป็นกลยุทธ์ มีการดำเนินงานตามกลยุทธ์ และการควบคุมและประเมินกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในแต่ละประเด็นผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จได้ ครูผู้สอนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องรับรู้และปฏิบัติตามกลยุทธ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน

จึงทำให้ครูผู้สอนมีการรับรู้มาก และเนื่องจากการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการบริหารงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนหรือสถานศึกษา กอปรกับในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2550 ทำให้โรงเรียนหรือ สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน โรงเรียน จะต้องมีความรับผิดชอบต่อกฎหมายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้แทนของ โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งข้าราชการครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง จะต้องเข้าใจ บทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ที่ให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้มีการตรวจสอบ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินมาตรฐานโรงเรียน ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบริหารงานแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานบนพื้นฐานหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ยึดหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์ และนโยบายไปสู่กลยุทธ์ในการปฏิบัติต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา ทาสระคุ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วม จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของบุญศรี ไชยบุตติ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอกันทรวิชัย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของปณิธาน วรณวลัย ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินการวางแผนกลยุทธ์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี จากการวิจัย

พบว่า ผู้บริหารหัวหน้าแผนงาน ดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งในภาพรวมและรายด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของเสรี ขามประไพไร ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวิจัยเรื่องมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ สถานศึกษา ของข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา ของข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของสุทัศน์ ลาหนองแคน ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าคณะกรรมการจัดทำแผนกลยุทธ์ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ผู้บริหาร ควรสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารเชิงกลยุทธ์ ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้มากขึ้น

1.2 ควรจัดอบรมและส่งเสริมครูผู้สอนให้รู้จักการวิเคราะห์ด้านนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและกฎหมายการปกครองในท้องถิ่นให้มากขึ้น

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญในด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยการกำกับติดตามให้มากขึ้นและนำผลไปใช้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยในเรื่องรูปแบบ การบริหารเชิงกลยุทธ์ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตภาคเหนือที่เหมาะสม

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะสะท้อนให้เห็นภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และเพื่อทำความเข้าใจในเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- [1] Phramaha, A. The important of education and teacher for peaceful in Thai society Retrieved on July 14, 2010, from: <https://www.l3nr.org/posts/386839>; 2010.
- [2] Office of the Nation Education Commission,O. Synopsis of the Nation Scheme of Education B.E.2545-2559 (2002-2016) from:<http://eibrary.onecapps.org/?id=1&subcat=16>
- [3] Bureau of Special Education, Welfare school from:<http://special.obec.go.th/News/News?type=2>
- [4] Wichian,W. Strategic administration; 2004.
- [5] Songsak, S. The Strategic administration of elementary school of Secondary Educational Service Area Office 19. Master of Education Program at Udonthani Rajabhat Unniversity; 2007.
- [6] Phanitan, W.The planning of strategic management of high school Educational Service Area Office 29. Master of Education Program at Ubon Ratchathani/Rajabhat University; 2007.
- [7] Madta, C. The condition of use strategic administration for the first and second of the foundation of education. For Secondary Educational of Kanchanaburi. Master of Education Program at Nakhon Pathom Rajabhat University; 2005.
- [8] Wichian,W. Strategic administration of school of education service of Phra Nakhon Si Ayutthaya. Master of Education Program at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University; 2004.
- [9] Sairung, P. The administration process of administrator of elementary school of Loei Secondary Educational. Master of Education Program at Loei Rajabhat University; 2004.